

Oglas, pripisani id.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog cjenika ili po dogovoru
Novci za predhodnu, oglase id.
salji se napuštanom ili polož-
nicom pošt. stanicom u Boču
na administraciju lista u Puli.
Kod naruča valja točno oz-
načiti ime, prezime i najbližu
pošta predhodnika.
Tko list na vrijeđe ne primi,
neka to javi odgovrnicu u
otvorenom pismu, ža koji se
ne plaća poštara, ako se izvana
napiše „Reklamacija“.
Čekovnog računa br. 847-849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a na slogu svoje pokvuri“. Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stevo Gjivit. — U nakladi tiskare J. Krmotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

U Kalabriju!

Uz svu strpljivost, prirodenu nama Hrvatima, čovjeku ipak mora dozlogrediti ponašanje njeke osoba u našim krajevima; obzirom na porabu jezika. Sud, pošta, porezni ured, a da niti ne govorimo o kolarskom i občinskom glavarstvu, u občici birokracija — to nije drugo nego mučenje naših ljudi, koji hodec neće vaju prisiljeni bubati tudjim jezikom.

U Puli je možda najgore u tom pogledu: i nije progresio onaj prvak talijanski, kad je rekao, da sve što hrvatskoga dodje u Pulu, mora se potalijančiti. A pri tome se nije pozivao na upliv „avite kulture“ i premo Talijana, nego na postupak ratne mornarice, cesarskih ureda, školskih i crkvenih čimbenika!

Nije lagao! Austrija hoće po sili da sačuva talijanstvo u Istri. Što je nju briga, da si nije znala do sada odgojiti niti jednoga naobraženoga Talijana, koji bi za nju čuo; da mora gledati svakim danom u brk i redenti; da mora čuvati obalu Istre proti eventualnom izkrejanju talijanskih anarhisti?

Kad treba pomoći Austriji, tad se nezna za Talijane; ali kad treba prieći razvitak istarskih Hrvata, tad je najbolje pustiti biesm u podmuklom talijanstvu slobodne udze, neka gnjavi i kolje, tare i tlači jadnu raju.

To već nije slučaj u pojedinaca, to već nestoji do nesposobnosti osobe: to je sistem, odredjeni pravac, svrha.

Dode čovjek na sud, da razpravi ono malo siromaštva, što mu ga je koji počinj ostavio, a sudac ne razumije niti reče hrvatski: sudac, koji bi morao znati občiti sa svakom sirotom i s kojim su ljudi najviše u doticaju. Tuže li te radi kojeg čina, opet ne možeš da se branis, kako bi ti od srca islo; jer već sudac više: „parle talian, se no, non ve kapimo“. I pravo govoru sudac, jer u istinu nerazume hrvatski, pa ipak treba da sudi Hrvatima. I tako ide svakim danom i pred svakim sudcem, a ta gospoda niti sdaleka ne skrbe, da nebude privorova njihovom postupku u jezikovnom pogledu.

Na kapetanatu, na poreznom uredu, na pošti, posvuda, hrvate, sve inace, nego li je dr. Körber rekao, da bi moralio biti, ovde nisu činovnici za puk, nego puk se mora prilagoditi željam, mušicam, gdjekad strastima činovničtvu.

Treba li govoriti o zanemarivanju i zapostavljanju hrvatskog jezika sa strane občine i njezinih organa? Ta to je uvjet, bez kojega nemozes tomo u službu. A najžalostnije pak jest to, da i crkva mora biti u službi talijanstva. Vremena, kad se je u puljskim crkvama čuo najviše hrvatski jezik — jer skoro izključivo hrvatska čitačka polazi crkvu — izčezla su: sakristija je postala stječiste „Piccola“ i „Giornale“, župni ured, kô svi drugi javni uredi, a popovi: „qua xe tutto latin e talian.“

Svemu tomu napokon se je malo što čuditi, kad se znade, da na glavi javne uprave stoe ljudi, kojima je hrvatski jezik deveta brig: što jo Goessu slobodno, mora misliti Rossetti da je i njemu; kad stranke bilo je bez ikakve zapreke i za-

Flapp onako ljubi Hrvate, neće bogme direkivanja dozvoljeno da prepisu listine. Nijedan pop da mu u tom prednjači; ako: Kindinger nezna niti besjede hrvatski, zašto da se mladi adjunkti može tim jezikom; i tako dalje!

Sve je u rukuh ljudi, koji za Hrvata nisu znali, dok nisu döli i nijime upravljati; koji nepoznaju naše nevoje te nemaju srca za ovaj patnički narod, a kamo li, da se uče njegovom jeziku i da skrbe za njegov razvijati.

Niti neka nam se ne kaže, da je nadod sam kriv, što je tomu tako: kad čovjek dodje tužen pred sudca, kad poreznik

moli da ga se čeka, — nastoji svakim načinom da ugodi činovnika, misleći pače, da će mu biti na štetu ako bi štograd zahitjivava u jezikovnom pogledu.

Nije kriv čovjek neuk, zapušten, izvan i dužan, nego su kriva gospoda, koja neimaju srca za tog čovjeka, i koja čute više za svakog dočlanog Kalabreza nego li za Hrvata. U Kalabriju!

Obč. izbori Volosko-Opatija.

Svuda imadu občinski izbori za javni život užnamenitost. Uspjesi kod občinskih izbora kažu jakost narodnosti odnosno stranke u svakoj občini. Koja dobije, ta ima upravu občinskih dobara u rukuh; ta ima i političku užnamenitost. Već sam uspjeh občinskih izbora pokazuje, koja narodnost ili stranka ima izgleda, da pobjedi kod izbora u zemaljski sabor i u carevinsko vijeće. Takvu, zajedničku svim občinam užnamenitost, imadu občinski izbori također po Istri. Vrh toga znači pobjeda hrvatsko-slovenske stranke u občinah Istre također jamstvo za postenu, pravednu, zakonitu upravu. Jako veliku užnamenitost imadu občinski izbori u Volosko-Opatijskoj občini i za to, što je ta občina, kao lječilište, svjetskoga glasa, kamo dolaze plemići i bogataši, članovi vladajućih kuća i same okrunjene glave. Po muževih, koji su na upravi mogu i gostovi sa cijelog sveta suditi, koji narod u toj občini živi, i slutiti koji je narod u pokrajini u veleni, te crpiti uverenje da nije ni ta občina, ni Istra talijanska, kako to trube Talijani i njihovi plaćenici, i njihovi za nevoju saveznici i zagovornici.

To malo rieči predpostaviv, hocemo da opisemo netom obavljene izbore u občini Volosko-Opatijskoj.

Listine.

Občinsko glavarstvo, nalazeće se već preko šest godina u rukuh hrvatske stranke, dalo je savjestno izpisati porez svih občina kod c. kr. poreznoga ureda. Shbrojilo je porez, razdiolio ga u tri djela, sastavio tri tjele, poredalo porezovnike, i izložilo listine, svakomu na uvid i prepis. Učinilo je, što svaka poštena uprava čini, što čine sve hrvatske i slovenske občine, a što nećine često občine, kojim su Talijani ili Talijani na čelu.

Predstavnikom talijanske istarske

rodom iz Pazinā, od ofca nasejenoga famo iz Rovinjā, i dr. I. Kršić, rodom iz Arbanjā u Dalmaciji. C. kr. notar Puović bogati se glavno hrvatskim novcem. Costantini da je došao tamo poslan stnovitom misijom sa strane istarske talijanske stranke i njezinih predstavnika i uzdržavatelja. Kršić zna se da je plaćen mjesечно sa 200 kruna od iste stranke. Od kad su svršili občinski izbori u Kastvu, i državni i pokrajinski, sav je trud u listu njegovom i onih koji ga placaju, i „Pravoj Našoj Slogi“, nudio u to, da navrne pobjedu talijansko-istarske stranke. Nije tu bilo možda stvarne kritike občinske uprave, ili programa, kojega bi se držala stranka koju zagovara kad bi na upravu dosla. To bijahu psovke, kleverte, laži protiv pojedinim osobam hrvatske stranke. Biča toga tiskano pokvareno hrvatski, pokvareno u dialetku, talijanski i njemački. Najviše puta jedna stvar u tri jezika. Prevedi njemački da potiču od njekih c. kr. činovnika. List se je skrivno dielio i širio. Radili su i osobno, zalazeći po kućah. Prilikom pomagao njim je i Nino Perčić-Rožin, i Dubrovčić-Sločarić, i kontesa Maria de Mestre, rođena Minak, i brat njoj dr. Jerolim Minak. I u listu i osobno, tvrdili su, da je sve s njimi, govorio sve zlo proti Hrvatom, a radeći za „Istrjanstvo-Talijanstvo“. Skoro se je pokazalo, da su vodje bez vojske.

Priprave sa strane njekih Njemačaca.

Otkad je Opatija-Volosko lječilište, naselilo se je prilično Njemačaca tamo. Velika većina njih dosla je, slono rieč, trbuhom za kruhom, naime radi zasluzbe. Više njih, dosav kuo prosti kelneri, danas su vlastnici penzionera, kavana, gostionica pa i kuća. Drugi su se pomogli kao vozari. Treći su lječnici. Četvrti što drugo. Samo nešte njih imaju, koji su dosli sa svojim, i koji mogu sa svojim bez zasluzbe živjeti. Prije sedam godina je hrvatska stranka, uz velik doista napor, pobijedila nad talijanskim strankom zdrživenom sa ono nješte Njemačaca što jih već tada tamo bježi.

Prije tri-četiri godine je hrvatska stranka dragovoljno ustupila 4 mesta u zastupstvu i jedno u občinskom vijeću Njemačem. Pokazala je tim, da je pravđina, da jih uzimaju u obzir, i da je voljna zajedno s njimi raditi za napredak svjetskoga lječilišta. I sada bila je s prvoga početka voljna to učiniti. Nego njeki njih kuo nebijaju s tim zadovoljni. Već godinu dana i više sastajali su se predstavnici istarske talijanske stranke i viečali, kako da skupinami silami predobe občinu, kako da ju sto jače izigrnu iz postenih hrvatskih ruku. Kao „Beirath“ (susavjetnik) dolazio je svakotoliko u Opatiju c. kr. profesor Binder iz Ljubljane. Netreba ni izlicati, da bijaše tu mnogo primjese njemačke politike nove struje. Opatija-Volosko, uz Pulu i Trst, je već davno proglašena kao jedna od točaka, kojima se ima širiti germanska ideja prevlasti do Adrije.

Izlaži svakog utorku i petak
e podne.
Netiskani dopis se ne vraćaju,
ne podpisuju netiskaju, a
nefrankirani, neprimaju.
Predaja se poštancim stoji:
12 K. u obče, na godinu
6 K. za seljake, na godinu
ili K. 6—, odn. K. 3— na
pol godine.
Izvan carevine više poštara.
Plaća i stavlja se u Pali.
Pojedini broj stoji 10 K. koli u
Puli, toli izvan iste.
Uredništvo se nalazi u ulici
Gulinia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svetka svakdan
od 11—12 sati prije podne.

Oglasili, pripozlani i
takški i računaju se na tečaju,
običnog cincika ili po dogovoru.
Novci za predbrojnu, vjeras itd.
časid' se napravicom ili poloz-
nicom post. štedionice u Beču
na administraciju, ista u Puli.
Kod naručuju valja točno oz-
naciti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.
Tko list na vrijeću ne primi,
neka to javi odgovarajući u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poština, ako se izvana
napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neologa sve pokvaru“. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj

Stipe Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

U Kalabriju!

Uz svu strpljivost, prirodjeni nama Hrvatima, čovjeku ipak mora dozvoliti ponašanje njejkovih osoba u našim krajevima obzirom na porabu jezika. Sud, pošta, porezni ured, a da niti ne govorimo o kotarskom i občinskom glavarstvu, u obče ciela birokracija — to nije drugo nego mučenje naših ljudi, koji hoćeš nećeš biti vaju prisiljeni hubati tudjim jezikom.

U Puli je možda najgore u tom pogledu: i nije pogresio onaj prvak talijanski, kad je rekao, da sve što hrvatskoga dodje u Pulu, mora se potalijanititi. A pri tome se nije pozivao na upliv „avite kulture“ i premoć Talijana, nego na postupak ratne mornarice, cesarskih ureda, školskih i crkvenih čimbenika!

Nije lagao! Austrija hoće po sili da sačuva talijanstvo u Istri. Što je nju briga, da si nije znala do sada odgojiti niti jednoga naobraženoga Talijana, koji bi za nju čutio; da mora gledati svakim danom u brk-iridenti; da mora čuvati obalu Istre proti eventualnom izkrejanju talijanskih anarhisti?

Kad treba pomoći Austriji, tad se nezna za Talijane; ali kad treba prieći razvijati istarskih Hrvata, tad je najbolje pustiti biesnom i podmukom talijanstvu slobodne udje, neka grijavi i kolje, tare i tlaci jadnu raju.

To već nije slučaj u pojedinaca, to već nestoji do nesposobnosti osobe: to je sistem, određeni pravac, svrha.

Dode je čovjek na sud, da razpravi ono malo siromaštva, što mu ga je koji po-kojni ostavio, a sudac ne razumije niti reči hrvatski: sudac, koji bi morao znati občiti sa svakom sirotom i s kojim su ljudi najviše u doticaju. Tuže li te radi kojeg čina, opet ne možeš da se braniš, kako bi ti od srca išlo; jer već sudac više: „parle talian, se no, non ve kapimo“. I pravo govori sudac, jer u istinu nerazumje hrvatski, pa ipak treba da sudi Hrvatima. I tako ide svakim danom i pred svakim sudcem; a ta gospoda niti s daleka ne skrbe, da nebude prigovora njihovom postupku u jezikovnom pogledu.

Na kapetanatu, na poreznom uredu, na pošti, posvuda, brate, sve inače, nego li je dr. Körber rekao, da bi moralio biti: ovđe nisu činovnici za puk, nego puk se mora prilagoditi željam, mušicam, gdjekad strastima činovničtvu.

Treba li govoriti o zanemarivanju i zapostavljanju hrvatskog jezika sa strane občine i njezinih organa? Ta to je uvjet, bez kojega nemožeš tamo u službu. A najzlostiće pak jest to, da i crkva mora biti u službi talijanstva. Vremena, kad se je u puljskim crkvama čuo najviše hrvatski jezik — jer skoro izključivo hrvatska čeljad polazi crkvu — izčezla su: sakristija je postala stječiste „Piccola“ i „Giornalista“, župni ured, kô svr drugi javni uredi, a popovi: „qua te tutto latin e talian“.

Svemu tomu napokon se je malo što čuditi, kad se znade, da na glavi javne uprave stoje ljudi, kojim je hrvatski jezik deveša brigas: što je Göessu slobodno, mora misliti Rossetti da je i njemu; kad

Flapp onako ljubi Hrvate, neće bogne nijedan pop da mu tom prednjači; ako Kindinger nezna niti besjede hrvatski, zašto se mladi adjunkti muče tim jezikom; i tako dalje!

Sve je u rukulu ljudi, koji za Hrvata nisu znali, dok nisu došli s njime upravljati; koji nepoznaju naše nevolje te nemaju sreća za ovaj patnički narod, a kamo li, da se uče njegovom jeziku i da skrbe za njegov razvitak.

Niti neka nam se ne kaže, da je narod sam krit, što je tomu tako: kad čovjek dodje tužen pred sudac, kad poreznik molí da ga se čeka, — nastoji svakim načinom da ugodi činovnika, misleći pače, da će mu biti na štetu ako bi štrogod takodjer dobiti prepis poreza u svakoj občini kod c. kr. porezognoga ureda.

Protivnici hrvatske stranke imali su na taj način lahek posao, da eventualno listine izprave.

Krstić, Kostantini, Puović, Klein, Tri-pold, Elz, i sva slijeva družina, mogli su do mile volje izpravljati listine. Izpraviti su jih mogli malo, jer ne-bijaše što izpravljati.

Bila je sila reklamacija, al nepitaj hakovih. Reklamacioni odbor jih je skoro sve odbio. C. kr. kotarsko glavarstvo, za-težu dugu, nije moglo inače a da ne-potvrdi postupak občinskoga glavarstva i reklamacionaloga odbora, pošto je pravedan i zakonit.

C. kr. kotarsko glavarstvo je u jednom pitanju drugoga mnjenja nego li občinski organi, al ovi su se morali pokoriti, jer je odluka c. kr. kotarskoga glavarstva u pogledu listine za svaki pojedini put odlučna tako, da proti njoj za ovaj put neima leka.

Cielokupni izravni, državni porez u občini Volosko-Opatijskoj, brojećoj kakve 4000 stanovnika, iznosi preko 100.000 kruna. Jedna trećina je preko 30.000 kruna. Više od jedne trećine cielokupnoga poreza plaća društvo južne željeznicne, odnosno posteljno-vagonsko društvo. Samo to društvo je kao porezovnik u I. tjelu. Ostali članovi I. tjela su počastni građani, svećenici i učitelji službojući u občini, c. kr. činovnici u njih službojući i u njih umirovljeni, pomorski kapetani. Ovih imade još dosta lepih broj iz Opatije i Voloskoga, i velika većina njih su pristaše hrvatske stranke. Valjalo bi nastojati da se u buduće drugih uzgoji.

U II. tjelu je c. kr. kotarsko glavarstvo preneslo oko 4000 kruna poreza, ono što plaća više od jedne trećine cielokupnoga poreza u občini rečeno društvo. Timi je porinulo 16 izbornika iz II. u III. tjelu, i to većinu pristaša hrvatske stranke. U II. tjelu ostalo je kakvih 40 izbornika, plaćajući iza tečenoga društva. Najviše poreza. Najzadnji medju njimi plaća iznad 350 kruna izravnoga poreza.

Prvi izbornik III. tjela, sada već po-kojni proto Pilepić ima 350 kruna izravnoga poreza. On i drugi, koji plaćaju od 350 kruna izravnoga poreza niže, sve do 2 kruna, sačinjavaju III. tjelo. Ima jih kakvih 600.

Priprave talijanske stranke.

Talijansko-istarske stranke u Volosko-Opatijskoj občini tako rekuć niti neima. Učinilo je, što svaka poštena uprava čini, što čine sve hrvatske i slovenske občine, a što nečine često občine, kojim su Talijani ili Talijanini na čelu.

Predstavnikom talijanske istarske stranke bilo je bez ikakve zapreke i za-

dirkivanja dozvoljeno da prepišu listine. Ona je mogla lako kontrolirati te listine i za to, jer je imala od c. kr. porezognoga ureda izpis svih porezovnika. Hrvatskoj stranki nebjaje to žao. Ona želi i može zahtijevati, da se i hrvatskoj stranki u svih občinah dade na uvid i prepis listine izložene u občinskom uredu, i da može takodjer dobiti prepis poreza u svakoj občini kod c. kr. porezognoga ureda.

Protivnici hrvatske stranke imali su na taj način lahek posao, da eventualno listine izprave.

Krstić, Kostantini, Puović, Klein, Tri-pold, Elz, i sva slijeva družina, mogli su do mile volje izpravljati listine. Izpraviti su jih mogli malo, jer ne-bijaše što izpravljati.

Bila je sila reklamacija, al nepitaj hakovih. Reklamacioni odbor jih je skoro sve odbio. C. kr. kotarsko glavarstvo, za-težu dugu, nije moglo inače a da ne-potvrdi postupak občinskoga glavarstva i reklamacionaloga odbora, pošto je pravedan i zakonit.

C. kr. kotarsko glavarstvo je u jednom pitanju drugoga mnjenja nego li občinski organi, al ovi su se morali pokoriti, jer je odluka c. kr. kotarskoga glavarstva u pogledu listine za svaki pojedini put odlučna tako, da proti njoj za ovaj put neima leka.

Cielokupni izravni, državni porez u občini Volosko-Opatijskoj, brojećoj kakve 4000 stanovnika, iznosi preko 100.000 kruna. Jedna trećina je preko 30.000 kruna. Više od jedne trećine cielokupnoga poreza plaća društvo južne željeznicne, odnosno posteljno-vagonsko društvo. Samo to društvo je kao porezovnik u I. tjelu. Ostali članovi I. tjela su počastni građani, svećenici i učitelji službojući u občini, c. kr. činovnici u njih službojući i u njih umirovljeni, pomorski kapetani. Ovih imade još dosta lepih broj iz Opatije i Voloskoga, i velika većina njih su pristaše hrvatske stranke. Valjalo bi nastojati da se u buduće drugih uzgoji.

U II. tjelu je c. kr. kotarsko glavarstvo preneslo oko 4000 kruna poreza, ono što plaća više od jedne trećine cielokupnoga poreza u občini rečeno društvo. Timi je porinulo 16 izbornika iz II. u III. tjelu, i to većinu pristaša hrvatske stranke. U II. tjelu ostalo je kakvih 40 izbornika, plaćajući iza tečenoga društva. Najviše poreza. Najzadnji medju njimi plaća iznad 350 kruna izravnoga poreza.

Prvi izbornik III. tjela, sada već po-kojni proto Pilepić ima 350 kruna izravnoga poreza. On i drugi, koji plaćaju od 350 kruna izravnoga poreza niže, sve do 2 kruna, sačinjavaju III. tjelo. Ima jih kakvih 600.

Priprave talijanske stranke.

Talijansko-istarske stranke u Volosko-Opatijskoj občini tako rekuć niti neima. Učinilo je, što svaka poštena uprava čini, što čine sve hrvatske i slovenske občine, a što nečine često občine, kojim su Talijani ili Talijanini na čelu.

Predstavnikom talijanske istarske stranke bilo je bez ikakve zapreke i za-

Izlaži svakog utorku i petku

o godine.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a ne-podpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata se poštarima stoji: 12 K. u obč. na sej je 10 K. na godinu, ili K. u sej je 10 K. na godinu.

Ivan carevine više poštara.

Plaća i stavlja se u Puli.

Pojavači broj stoji 10 K. količina Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gralia br. 5 te prima stranke osim nečijeje i svetka svakidan od 11—12 sati prije podne.

Prenzetnost njekih Njemaca!
— Gdje je ta talijanska stranka u občini?

Kad je c. k. kotarsko glavarstvo riješilo utoke proti listinam, i prije nego li je občinsko glavarstvo znalo za rješitev, došli su gg. Klein, protestant, vlasnik penzionira i dr. Tripold, ljetnik, kobečinskomu načelniku dru. Andriji Stangeru, i postavili mu stanovite zahtjeve glede zastupstva. Dr. Stanger nije sam mogao učiniti ništa. On je vodja stranke u občini, ali on nemože o većih stvarih sam odlučivati. On je dakako pozvao pouzdanike stranke. Gospoda Klein i dr. Tripold da su rekla: Sad znamo, da imamo mi Niemci s njekimi toboži Talijani skupa, sigurnu pobjedu u II. tjelu, vi Hrvati imadete ju u I.; ili visi pobjeda. Mi hoćemo 10 zastupničkih mandata (svih je 24), od tih 10 nek bude jedan talijanski, i to za dra. Hektora Costantini. Ako čete tako, dobro; ako ne, dat ćemo se u borbu.

Nije li to preuzetnost?! A nekaže li i to, da se treba pitati, gdje je ta talijanska stranka u Volosko-Opatijskoj občini?! Za tobožju talijansku stranku nepišta se nego jedan mandat, i to ne možda za kojega domaćega Vološčaka ili Opatičca, nego za jednoga doseljenika od par godina amo. I s tim bi se bilo zadovoljilo i talijansko-istarško političko društvo i gospoda u Poreču, e tutti quanti! Tim se je s jedne strane pokazalo, da talijanske stranke u Volosko-Opatijskoj občini u obče neima, i da je sve što se sa strane talijanske stranke u Istri ovo već više godina poduzima u toj občini gole i puka mržnja proti Hrvatom. Nek dodje na občinsku upravu tko hoće, samo da se iztisnu Hrvati!

Naši su kod odnosnih ugovorana bili ponudili Niemcem 6 mandata, al dodali, da hoće da od tih 6 budu trojica koje hoće sami. O tobožnjih Talijanih nije se već ni govorilo. Razbili su se pregovori. Imalo je doći do okršaja u same dame izbora.

Postupak onih njekih Njemaca i agitatora talijanske-istarške stranke jest lijepta nauka za one domaće ljude, koji neće s domaćom hrvatskom strankom. Da je i došlo do sporazuma, nijedan njih nebi bio došao zastupstvu. Nije li njim to kažiput za budućnost. Ako u istinu žele sudjelovati za dobro rodne njim občine, nije mjesto na strani Talijana i onih njekih Njemaca, nego na strani domaćih Hrvata i njihovih prijatelja.

Priprave domaće hrvatske stranke.

Domaća hrvatska stranka nije držala krizem ruke. Sve vrijeđa pazila je, što protivnici njoj rade. Već prije godinu i više, su pojedinci uredili, u koliko je trebalo, svoje stvari u gruntskim knjigama, odnosno i u katastru. Pojedini podučavali su ljudi u danoj prilici, i prikazivali za čim protivnici a za čim naši idu. Pokazivali su osobito na pogibelj, koja bi občini zaprijetila, kad bi domaći bili iz občine izbrisani. Skupno sve podučavao je „Narodni list“, odbijajući ujedno napadove protivnika. Tomu listu, i onim koji unijeli iz ljubavi do domaće grude zemlje rade, ima se mnogo zahvaliti, što su mnogi naši progledali, što neće tudićina za gospodara, što neće da ljube batine, koja jih bježe; nego što hoće brata za brata, što hoće da su sami na svojem gospodari; što hoće da u istinu sačuvaju starinu baštine svih svojih otaca. Kucni gospodari odvraćali su svoje stanare od pogibelji horbe proti domaćinu ljudem. Predstavnici hrvatske stranke dali su se u dogovor sa njekimi mirennimi i razboritimi Niemci. Priznajući opravdanost, da budu i Niemci zastupani u zastupstvu, ponudili su njim 4 mandata. Sa Slovinci i Česi, živućimi u Opatiji, su i tako uviek kao braća, a takvimi bili su i sad, i ostal će Bog dade u vjeke.

Tik pred izbora.

Priprave hrvatske stranke bile su takve, da su se protivnici u zadnji hip retirali. Oni, koji su trubili u svjet, dakako za dobru platu, da njim je pobjeda osigurana, koji su već govorili kako će Constantini zasjeti na načelniku stolicu na Voloskom, oni su tik pred izbore proglašili „aštension“, suzdržaj od glasovanja. Sva smradna pisanja od godinu i više vremena, svi sastanci protivnika, sva laženja po kućah i naprezaanja Costantinova, Krstićeva, Stocarićeva, Puovićeva, Kontesina, Minakova, Kleinova, Tripoldova, Elzova, i drugih ništa nisu koristila. Da paže mnogo su k osvještenju naroda pomogla. Onaj suzdržaj proglašilo se je možda i za to, da naši nedodjtu u velikom broju, pak da svoje u zadnji hip doveđu. Al nije ništa koristilo. Da nisu ozbiljno misili na suzdržaj, vidi se i s toga, što su protivnici u oči izbora u II. tjelu sastali se, hodili od izbornika do izbornika, i zaklinjali jih, i klečet molili, i u javnih prostorijah govorili: „domani vitoria sicura“. Pri tom su doista misili na svoju, stalnu pobjedu — al bila je naša.

Izbori i izabrani.

Malo se gdje toliko i tako dve stranke pripravljaju na borbu, koliko i kako su se u Volosko-Opatijskoj občini. Premda nije do okršaja doslo, borbu bijaše, i veća. Već same priprave, i vojska jedne, hrvatske stranke, bila je takova, da se protivnica nije u odlučan čas nit pokazala na bojnom polju.

Izbori III. tjela obavljali su se dva dana. Protivnika ni blizu. Naši dolazili su mirno i trezno, i odavali svoje glasove za predloženice hrvatske stranke. U sve doslojih je 303, i još bi jih bilo da se je baš hijelo. Došli su Opatičci, došli su Vološčaci: sve sami domaći ljudi, uz one Slovence i Čehe koji imaju pravo glasa. Domaći posjednici, trgovci, obrtnici, ribari, ladjari. Niko nije nikomu dao ni novčića, niti kapljice vina, niti kapićice rakije. Svaki je isao iz uvjerenja, da čini svoju občinsku i domovinsku dužnost; odao svoj glas, i vraćao se na svoj posao. Red, mir, zakonitost vladala je upravo uzorno. Na ulici nisi ni opazio da se izbori poslike onolikih priprava vrše. Čest Vam izbornikom i izbornicam, svim! U Vas nek se ugledaju izbornici po drugih občinah! Na Vas nek vide Talijani i Talijanaši Istru, kako se izbori obavljaju. Oni pak nek se ugledaju i u našu občinsku upravu, u našega načelnika i njegove dočlanike, kako se ima pravedno i zakonito postupati, kolik u obče, toli prilikom izbora.

Svoje glasove dalo je 303 Vas baš onim, koje se je s protivničke strane najviše napadalo: dru. Stangeru, dru. Janežiću, dru. Poštiću, dru. Glaxu, a uz njih kapelanom Ivanu Fiaminu i Marijanu Tomasiću, posjedniku Konstantu Ježiću i učitelju Juliju Miranu; i osim toga vrednoj tečvarici zamjenika: Josipu Fiaminu i Maglić iz Opatije, Rajčiću Antonu iz Voloskoga i Joakinu Tomasiću iz Skrbice.

U tom baš razredu, tako mnogobrojnom, pokazalo se je, kako je velika većina puka na Voloskom i u Opatiji na domaćoj hrvatskoj strani. Talijanska stranka mogla bi bila možda uz svu silu skucati do 20 izbornika u Opatiji i na Voloskom, proti 303, sto su onako dragovoljno i mirno došli na izbor iz hrvatske za hrvatsku stranku.

U II. tjelu glasovalo je 19 izbornika,

protivnih moglo bi bilo bilo kakvih 14.

Izabrani su jednoglasno sve sami vriđni

i poznati muzevi: Viktor Tomićić, Anton Jurković, dr. Fabianić, Franjo Doberlet,

Pavao Tomašić, Josip Peršić, Jurković

Karlo i Baumgartner Josip; a za njihove

zamjenike Benedikt Ferlin, Stanger Fe-

lice, Pavao Jurković i Franz Beyer.

U I. tjelu glasovalo je 42 izbornika.

Izabrani su i opet jednoglasno sami če-

stiti muzevi, različiti po rodu i po stalinu,

ali svi jednakom zauzeti za dobro občine;

Baroni Ransonnet i Schmidt-Zabierow, učitelj August Rajčić, književnik Viktor Car, pomorski kapetan Anton Simunić, obrtnik Petar Priskić i posjednici Innocent Stanger i Mate Štipanović; a njihovi zamjenici: Anton Ćiković, Fortunat Ferlic, Rinaldo Bonani i August Halan.

Poslije izbora.

Kako uviek, protivnici već govorile o utoku. To je navadna utjeha poraženih. U ovom slučaju važa da si plaćeni agitatori produlje zaslužbu, i da zamažu oči onim, kojima su kroz mjesec propovedali, da je njihova „vitorija sigura“.

K izboru u I. tjelu došli su i počasni građani Voloski: Slavoj Jenko, Vjekoslav Spinčić, dr. Dinko Trinajstić, dr. Matko Trinajstić i dr. Dinko Vitezović. Povodom njihova dolaska priredio je po naručbi gostoničar Zehntner u „Grand Hotel“, kući našega vrednoga Mata Kunđića, skupan objed za preko 30 osoba. U vremenu i poslije izvrstno pripravljeni objeda izreklo se je krasnili zdravica.

Mnogi u Opatiji i na Voloskom izvjesili su zastave u slavu pobjedu. Na Voloskom se je u većer palio umjetne ogone. I Kastav pokazivao je svoju radost nad pobjedom u njegovoj susjedi-občini. Na Voloskom sakupilo se ljudi i u pred „International“, da dadu oduška svojoj radosti. Povorka je ondaшла u Opatiju, u „Zoru“. Tu se je sakupilo u Vološčaku i Opatijaca. Uz pjevanje „Lavora“ i tamburaša, uz zdravice, uz razgovor prošlo se je tu veselo njekoliko utora.

Iz proračunske raz-prave.

(Konac.)

Težnje svih skupa.

Gospodo moja! Žemaljski odbor, sa-borska većina, žemaljski predsjednik, činovnici c. k. vlade i u većem dijelu pokrajine, sada takodjer i crkvene oblasti, sve u Istri ide jedino za tim, da se pravo Hrvata i Slovenaca nogama tlači, i da se pokrajinu talijanskom prikaže. To isto vriedi i za Slovence Trsta i okolice, s kojima se postupa, ako je moguće još gore u prosvjetnom i materijalnom pogledu.

Osobna sloboda i sigurnost.

Ni sa osobnom slobodom i sigurnošću nije takodjer bolje. U tom pogledu bijaše izstavljeni dne 30. aprila prošle godine interpelacija, u kojoj se pripovjeda, kako su često jednog župe-upravitelja u Grožnjanu djeca i odrasli napadali i vredjali; pripovjedalo se, da se je radi toga potužio kod občinskog ureda, kod kotarskog glavarstva i na namjesničtvu. Nu proti tomu nije se ništa poduzele, a na interpelaciju se nije jošte odgovorilo. Demonstranti i izgradnici postigli su pak ipak svoju svrhu, za kojom su težili: župu-upravitelj bijaše na drugo mjesto poslat. Tako se kod nas u Istri dijeli pravo. Uličnjaci postizavaju ono, što nemogu drugi postignuti.

Kako stoji sa osobnom sigurnošću, pokazuje nam slučaj sa Ostermanom u Malom Losinju, koj se je dogodio prije nekoliko godina, pa i jedan noviji slučaj. Ostrman bijaše umoren od stražara sigurnosti. Jedan drugi Hrvat bijaše pod zaštitom stražara sigurnosti, kako se čini, u noći od 30. septembra na 1. oktobra prošle godine umoren. Na interpelaciju u tom pogledu dne 22. oktobra 1901. podneseno, bijaše lakonički odgovoreno, i taj dogodaj nalazi se sada kod suda. Odinda je prošlo već pet mjeseci, te mnogi misle, da se hoće i to pustiti, da zaspiti.

Jezik c. k. oblasti.

Što se tiče jezika oblasti — biti će odmah gotov — to je sada u tom obziru svakako bolje od Thunove vlade, od tri ili četiri godine amo, kad no bijahu naše oblasti upućene, da rješavaju spise u onom

jeziku, u kojem su sastavljeni. Dogodjaje se ipak još uviek zloroba i nezakonitostih od strane oblasti, kao što to pokazuje među ostalim interpelacija od dne 13. februara: 1901. To proizlazi nadalje iz uređivanja, napose kotarskoga poglavara u Poreču. Na čelu tega ureda nalazi se muž, kojeg postupanje mora se najodlučnije odsuditi, muž, koji se u obče posve inače privlači, koji laska kadsto u Hrvatom, a radi međutim uviek i uviek oko tlačenja i zapostavljanja Slavena.

Imadem ovđe talijanski dopis od dne 7. februara t. g. kao odgovor na jedan utok, koji bijaše hrvatski sastavljen, a gospodo moja, dopis radi o pitanju, kod kojeg se je taj kotarski poglavар opet pokazao otvorenim agitatorom talijanske stranke, gdje je on, kao predsjednik jedne komisije za ustrojenje jedne škole, naime u Sterni, uređovan. Sto je on taj činio, i što on u obče čini, nebi mogao nijedan drugi od porezovnika i od vlade plaćeni činovnik činiti, kao što to čini taj čovjek.

Zaglavak.

Kod nas neće da bude u obče bolje, što proizlazi iz rečenoga, te iz mnogo toga. Činovnici ostvuju uviek isti, kao što bijahu i prije, uprkos svim okružnicama ili kolorednicama njegove preuvišenosti gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Tomu imade više razloga; hoće da navedem samo jednoga, premda bi ih mogao i više navesti. Godine 1898. interpelirao sam radi toga, što se je na hrvatski dopis talijanski odgovorio. Tada se je odgovorio, da se je samo slučajno dogodilo, ali da se redovito odgovara u onom jeziku, u kojem je podnesak sastavljen. Tada sam sa stolinu i stotinu dokaza i spisa — koje sam i priložio — dokazao, kako se je ordje krivo i neistinito izviesilo. (Čujte!)

Krivo izviesiti jevaljnost jest valjda najveće zlo u čitavoj upravi kod nas. Gospoda znaju, da sredstvima vlada sve vjeruju, što oni izviesle.

Imadu li primjerice činovnici odgovoriti na upit, nemisle na ništa drugo, nego kako bi sami sebe pokrili, i nepaze na to, da izviesiju pravo ili krivo. To oni su tomu naučni, da se vjeruje samo ono, što oni kažu i napisu.

Liepo je svakako od predsjednika vlade, što svojim činovnikom vjeruje, nu uvidi li jednom, da li činovnici krivo izviesuju, tada je njegova dužnost, izpitati, da li izviesuju činovnici istinito ili stranka, koja stalno hotimice nenavadja neistinu. (Posve pravo?)

O stanovitih okolnostih u Primorju i u Istri neću da govorim. Ako toga nevide i nečuju pozvani krugovi, tada im neima pomoći. Poznato je, da se guđi najgoro onomu, koji, imajući oči i usi, pa ipak neće da čuje i da vidi. Takvom moglo bi se najvećima dovinuti: „Perditio tua ex te, Israel!“ (Odobravanje. Govorniku čestitaju.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. marta 1902.

Prije svega opažam, da ovđe dan sv. Josipa nije blagdan, pak da i danas radi parlamentat kuoštvo radi i svi drugi u svaki delavni dan. Pak eto me, da Vas izvjestim o razpravah u zastupničkoj kući poslednjih dana.

Zajam grada Beča.

Grad i občina Beč uzeo je zajam od 285 milijuna kruna za razne gradnje i ustanove. Na poticaj grada i občine je vlada predložila zakonsku osnovu, kojom da se oslobođi grad od biljega i pristojba prigodom tega zajma. Zastupnička kuća, kasnije i gospodska, prihvatile su tu osnovu, i nije dvojbe da će ju Njegovo Veličanstvu potvrditi. Kod razprave u zastupničkoj kući bilo je ružnih prepiraka i psovanija, između kršćanskih socijalista s

jedne i njemackih liberala, kao i njekih socijalnih demokrata s druge strane. Ti nepodnose jedni drugi, i psuju se gore nego li najgore babe piljarice.

Pričevremeni proračun.

Pričevremeni proračun za mjesec aprila bio je već 12. marta predan proračunskom odboru. O njem je u ime tega odbora izvestio juče dr. Kathrein. Govorilo je samo par govornika, među njima i zast. Šenerer. On je u svojem govoru silno napadao Njemece drugih stranaka, jer da tobož neće učiniti shodnih koračaja za uvedenje njemačkoga državnog jezika. Završio je svoj govor sa: „Hoch und Heil Hohenzollern!“ To će reći: „Živeli i slava Hohenzollerom!“ A Hohenzoller zove se, kako je poznato, vladajuća kuća kraljevine Pruske i carevine Njemačke. To znači dakako vjernost i ljubav za kralja Pruske i cara Njemačke, i ujedno nevjernost za cesara i kralja naše monarhije, koje je podložnik i Šenerer, i u kojoj ima veliko bogatstvo i mnogo pristaša. Od Šenerera i drugova nam nije to ništa nova, oni su se već deset u istom smislu izrazili, ali ovakvimi riečim još nisu. Na njegove rieci nastalo je burno povlađivanje kod njegovih pristaša; a kod mnogih drugih burno prosvjedovanje. Nakon bure je predsjednik pozvao na red Šenerer radi njegovih rieci.

U hiph se je oglasio za rieč zastupnik dr. Kramaf. U svojem kratkom al žestokom govoru, naglasio je, kamo vodi državni njemački jezik, naime pod Prusku i Njemačku. Upozorio je na to stranke, koje su na njemački državni jezik, a upozorio je načelnika c. k. vladu, koja je pod prisilom Šenererovaca zadala grduvnu vrednu českomu narodu, ukinuv jezikovne naredbe za Česku i Moravsku. Naproti poviku Šenerera, završio je, neim drugoga povika nego: „Živila monarhija Habsburgovaca sa jednakim pravim za sve!“ Bez jednakih prava za sve, nemože ta monarhija obstojati, a koliko se u njoj više njemština širi, toliko više pada ona u jarom Pruske i Njemačke.

Kod toga govora došlo je do žestokih povreda između českih i svenjemačkih zastupnika. Dr. Dyk, izazvan, doviknuo je Franku Steinu: „Govjek bez postenja“. Ovaj je dokako skočio kao peteh, ali dr. Dyk rekao mu je posve mirno, da je to njegovo mišljenje, i da ga neopoziva. Išli su izvan dvorane. Stein je htio da Dyk rieci opozove i htio ga je zamatali, ali su to zabranili drugi česki zastupnici. Stein je kao bješan bježao opet u dvoranu, tu vikao tako, da je predsjednik morao na red pozvati, pak izašao.

Iza Kramafom govorio je još dr. Horstis, kao jedini upisani govornik. On se nije ni dotaknuo povika Šenererova. Rekoao je, da Talijani neimaju povjerenja u c. k. vladu, jer je u obće proti Talijanom. Tu svoju protimbu da je osobito potaknula sa proglašenjem iznimnoga stanja u Trstu. Tu je govornik polemizovao sa ministrom-predsjednikom odnosno na govor ovoga od 6. t. m. tvrdio da je ministar-predsjednik bio zaveden krivim informacijama iz Trsta, i da nije opravdano iznimno stanje (?). A što oni torpedi i one ladje pō svoj obali od Trsta do Opatije baš zadnjih dana?!).

Oglasili su se navlaš za rieč njemački nacionalac Derschatta i njemački liberalac Funke, u obliku stvarnoga izpravka, u svrhu, da izjave, da neimaju ništa ujamnoga sa uzlikom Šenererovim nit s njim samim.

Izvjesitelj Kathrein je vrucim riečim odbio poklik Šenererov, i suprotstavio mu poklik: „Živila naš car! Živila kuća Habsburg!“ Na to je nastalo živo klicanje i povlađivanje, ali bilo je i njekavih drugih poklik.

Provizorij bio je malenom većinom prihvaten u drugom čitanju.

Izvjesitelj predložio je da se primi i treće čitanje. Za to nebijaše dve trećinske većine.

U trećem čitanju prihvatio se, je pričevremeni proračun jedva danas, običnom većinom.

Trgovački i prometni ugovor sa Mehikom.

Prešno razpravljeni zakonski osnova, ticeća se uređenja trgovinskih i prometnih, kao i konzularnih odnosa između naše monarhije i republike Mehikanske bila je prihvaćena u drugom i trećem čitanju.

Razprava o proračunu za 1902. — Ministarstvo bogostovja i nastave-centrala.

Ta razprava počela je dne 13. a završila dne 14. Govorilo je više govornika običenito o školstvu. Šenererovac Eisenkolb, fanatični pristaša lozinke „ta od Rima“, protestant, govorio je žestoko proti katoličkoj crkvi u Rimu. Njegove napadaje odbijali su razni govornici, za-govarajući katoličku crkvu i Rim.

Bogostovje-vjerske zaklade i domene.

Kod toga naslova bila je razprava posve kratka, i prihvatiće se je odnosne stavke.

Štečajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si mordu ē čul, ki j' ono ponašal po Pazine onu glasovitu talijansku bastu?
Jur. Vero, ter to zna saki otrok tam.
Fr. Donke ki?
Jur. Vero on krajnjelina, ēa vaik tuli kako i tovar.
Fr. Tako mu se je bašta pristojala?
Jur. Ma jušto kako da je bila na njega zmerena.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U poslednjih sjednicu carevinskoga veća došlo je opet jednom do burnih prizora, koje su izazvali Sven-Niemei, koji su se otvoreno izjavili za njemačku državu. — Dne 17. t. m. obavljeni bijuhu. Biće gradski izbori za III. tjele te bijuhu izabrano svih 46 kandidata kršćansko-socijalne stranke, koji su po tomu pridržali sve stare mandate. Među izabranim nalazi se i bečki-nacelnik dr. Lueger. — Zadarški „Narodni List“ privrgao imenovanju baruna Handela, dalmatinskog namjesnikom, jer da nepozna ni zemlje ni obitaja ni jezika pučanstva. Kažu — nastavlja referi list — da novi namjesnik uči hrvatski jezik, nu zakon stavlja za svakoga činovnika Dalmacije uvjet, da pozna hrvatski jezik. Nego po naravi ljudskoj, ako novi namjesnik bliži načelni hrvatski jezik i ako se bude držao kao sin Dalmacije, te zavolio hrvatski narod, ovaj će zaboravili na njegovo porieklo, i to, da danas nezna hrvatski. Do namjesnika jo dake samoga, da se prama njemu stavnosti promjeni. Novomu namjesniku otkvara se sada široko polje u gospodarskom pogledu. Ako bude — zaključuje zadarški list — novi namjesnik uporedno radio i

u gospodarskom interesu Dalmacije i upravlja u hrvatskom duhu i smislu, te i gospodarski pridigne Dalmaciju i potvratio njezinu upravu i njezinu život, onda će imati podršku ogromne većine sabora i steći će ljubav hrvatskoga na roda. — Predsjednik hrvatskog kraljevinskog odbora sazvao je sjednicu odbora za sredu dne 26. t. m. u Zagreb. — Svi hrvatski neodvisni listovi pišu ogorčeno proti spletkařenju Crne Gore u pitaju zavoda sv. Jeronima i o skrajanom popuštanju sv. stolice. Hrvatski svećeništvo dјaci obdržavali su dne 18. t. m. u Zagrebu skupštinu, na kojoj su vičeli o tom, kakvo da zauzmu stanovište napram ovomu posupstvu crnogorske vlade iz Rima.

Cra Gora. Službeni list crnogorske vlade „Glas Crnogorce“ javlja u zadnjem broju na prvom mjestu, da se je knežević Mirko vjerio sa gospodnjicom Natalijom Konstantinović, kćerkom „ugledne srpske knjige“ koja je u obiteljskoj svezi sa kraljevskom kućom Obrenovića.

Srbija. Posredovanjem srpske vlade postavljeni su straže ne samo udžbu srpske medje na srpskom zemljištu, nego i na hrvatskoj strani, kao primjerico u Žemuni, Mitrovici itd. Srpska vlada da je poslala svoje agente u pogrančna hrvatska i mađarska mjesto, kojim je zadata, da paze i bđiju nad pogibeljnim osobama, koje bi eventualno mogle slediti neuspjeli primjer zloglasnog puštanju Alavantića. — Veličaslužni mitrovački Hrvatski Branik odabira majordomije od sebe crnu klevetu srpskih listova, kao da bi bili Hrvati isto kriji na pustolovnih poduzećih zloglasnog Alavantića i njemu sličnih storova. Ovaj je doduše boravio u Mitrovici, ali on nit je bio Hrvat nit se za hrvatsko ikada brinuo. To je bio jednostavni pustolov i sljepo oruđje srpskih spletkařa, koji su jedan drugomu jahni, što nemogu svi nositi kraljevsku krunu.

Rusija. Rusko ministarstvo rata odbrilo je medju svojimi časnici uhoda, koje su prodavale susjednim državam tajne nacrte i osnove vojnoga štopa. Na čelu tih uhoda bio je pukovnik Grinu, koji se nalazi u tamnici u Varšavi. Krakovski listovi pišu, da je taj izdajica svoje domovine dobivao za svoju izdaju od njemačke vlade godišnju stalnu podršku od 12.000 maraka. On je pripadao glavnom štopu i kao takav mogao je lako do tajnih osnovnih glavnoga štopa. U krakovskoj tamnici podvržen je izdajica strogoj pažnji. Njegovom preslušavanju da prisustvuju viši časnici iz Petrograda. Bude li od sudjen na smrt, neće biti strijeljan, već objesen.

Italija. U sjednici talijanskoga parlamenta od dne 17. t. m. interpellirao je zast. Ghimenti, da li je i kako je vlast u svetojeronskoj porbi štitila suverenu prava Italije. Dalje je državni podstajnik Baccelli odgovorio na upit, da li je i da li kani ministarstvo za spoljašnje poslove poduzeti kakve korake kod austrijske vlade radi neimplementirili i po kaznenom zakonu kažnjivih uvreda, što su ih protiv talijanske dinastije počinili propovjednici u Dinjanu i na Ricci. Baccelli reče, da je jedan propovjednik, Riccitelli, izjavio talijanskemu konzulu u Ricci, da on nije uvredio ni Italiju, ni njezine uredne. Konzul je medjutim kod oblasti na Ricci poduzeo shodne korake, pa treba čekati na rezultate povedene iztrage. Sto se tiče drugog propovjednika, jezuita Coleonia, to je talijanski konzul u Trstu učinio svoju dužnost. Govornik je u ugodnom položaju, što može saobiti, da je protiv Coleonia poveden sudbeni progon i da je austrijska vlast zabranila daljnju propovjed.

Pokrajinske:

Zasluženo odlikovanje! Sl. občinsko zastupstvo grada Cresa imenovalo je c. k. namjesnika grofa Goëssu počasno. Ako bude — zaključuje zadarški list — novi namjesnik uporedno radio i

Na čelu gradske uprave u Cresu nalaze se radikalni Talijani, politički istomišljenici vladajuće klike u Istri i Trstu. Ta klika znade, komu imade zahvaliti svoje „uspjeh“ na narodno-političkom i skolskom polju u Primorju. Ona nemože ostati nezahvalna napram svomu dobročinitelju. Čudili bismo se, kad se nebi bilo oglašilo nijedno talijansko zastupstvo, da odlikuje muža, koji imade velikih zasluga za Talijane Primorje. Nebismo se nimalo čudili, kad bi ga svi gradovi Istre imenovali svojim počastnim članom. Učinili bi jedino svoju svetu dužnost napram osobi, koja im nemože biti prijaznja i sklonija nego li je. Zahvalnost je velika kriposta, a talijanska gospoda u Cresu mogu se ponositi, što su oni dali prvi izraza toj velikoj kriposti. Sada su na redu ostali talijanski gradovi Istre. Ni oni nesmiju za skromnim Cresom zaostati, neće li, da im poviest zabilježi pogrdni naslov: „nezahvalnik“.

Čast — zaslugi. Iz Cresa nam pišu: Jučer osvanuo po uglovih grada zahvalnica N. P. gosp. namjesnika grofa Goëssu u kojoj „comosse“ zahvaljuje se našoj slavnoj občini i ovom simpatičnom pučanstvu (koje nije o tom nikad nista znalo), na osobitoj časti, kojom ga naše zastupstvo odlikova imenujuć N. P. začastnim gradjanom!

To za sada u oči občinskih izbora, a čujemo da iz občinskih izbora, bude li se ponesao ne pristrano i zakonito, kane istom čašcu odlikovati i pog. gosp. I. pl. Scarpu, c. kr. kolarskog poglavara u Lošinju! Pak će još koji „dell“ elemente oštite usudit se reći, da nisu naši „onorevoli“ fini političari i odusluženi austrijanci. Sjeno političkog velikana Bismarcka, sakrij se pred našim političkim burši.

Jednogodišnji koncert „Slovenskoga pjevačkoga društva“ u Trstu. Naše stanovalištvo grada Trsta sa okolicom, a na čelu mu vrsino slovensko pjevačko društvo proslavile prošle nedjelje dostojnim načinom 25-godišnjicom djelovanja dičnoga slovenskoga rođodjuba i zborovodje spomenutog društva, veleobjavljenoga gosp. Srećka Bartela. Najukusnije tršćansko kazalište „Armoria“ bijaše one večeri u svih prostorijah upravo natrpano. Niže i srednje naše stanovništvo zaokupilo je mnogobrojno galerije i parter, a imućniji slojevi mnogobrojne lože. Program, vrlo bogat i po broju komada i po vratičnosti istih, bijaše proveden po občenitom sudu strukovnjaka najvećom točnošću i na obće zadovoljstvo razdragane občinstva pod vodstvom velezaslužnog Bartela, koga je občinstvo kod svake točke burno pozdravljalo. Vrhunac odusluženja postignut bi je nakon odpjevanog glasovitog Foersterovog mješovitog zboru „Ljubica“. — Na pozornici sakupljeni stotine pjevači i pjevačice, sa zborovodjom pred kojeg stupi družteni predsjednik sa dveim pjevačicama, koje donose svečaru darove. Predsjednik nagovori u kratko svečaru te mu predade u ime tršćanskog Slavena velik i krasan srebrni lovor-vienac sa shodnom posvetom te vrlo krasan i skupocen starič za ravnjanje sa zborom od strane pjevačkog društva. Od rođaka svojih dobitio je g. Bartel srebrnu čašu u slici kralja. Za nagovora i predaje tih darova treslo se kazalište od silnoga pljeskanja i burnih pozdrava. Iz loža bacale su gdje klete evice na duboko dirnuta svečara, koji se je morao na sve strane zahvaljivati, dočim je predsjedniku stisnuto vidljivo ganut prijateljski desnicu. Slične ovacije opeljavale su se diljem ciele večeri, čim su htjeli tršćanski Slaveni jasno očitovali svoju čuvstvu priznanja i zahvalnosti do velecestitoga rođodjuba, koji radi skromno ali užtrajno i nesebitno kroz punih 25 godina oko precvjetanja slavenske pjesme u Trstu i njegovoj okolici i komu želimo iz dubine srca, da bi čil i zdrav proslavio među svojim prijateljima i stovateljima 50-god-

dijnjicu svoga blagovornog djelovanja. Svetar je stiglo množito pismenih i brzojavnih čestitaka iz blizini i daleka. Živio g. Bartel!

U Trstu — „mularia“ — u Pazinu u odvjetnici i trgovci! Kod tršćanskih izgreda prošloga mjeseca igrala je veliku ulogu zloglasna „mularia“, što su priznali u parlamentu ministri i zastupnici. Ta „mularia“ nälazila se svuda na čelu demonstranta; ona je vikala i urljala, razbijala i izazivala. Proša je kod izgreda najbolje, jer se nije puštala u borbu ni proti redarstvu ni proti vojničtvu. Držala se uvjek daleko, pa kud bi zaprijetila pogibelj, bjež glavom bez obzira. I u Pazinu doslo je do izgreda ili bar do drzovite demonstracije i to na dan izbora u I. tijetu za občinsko zastupstvo. Tamošnji krunjeli i šarenjaci slavili su naime „pobjedu“, koju su im izvojivali c. kr. činovnici. Ta proslava bijaše u istinu do stojna proslavljatelja i njihovih pomagaca. Pazinski odvjetnici, trgovci i posjednici, sav svjet talijanske inteligencije u Pazinu proslavio je tu pobjedu vrlo plemenit i uživši u njenom načinom. Ti nositelji dijedovske kulture prolazili su gradom — kao u Trstu „mularia“ u vremi tamošnjih demonstracija — pjevajući izazovne talijanske pjesme, vrednjući tamošnje stanovnike hrvatske narodnosti. Ali krunjeli svojemu odusevljenju i svojoj uzvišenoj nomili postavite tim — da su pred stanom jednog hrvatskog rodoljuba na glavnoj ulici — upalili magareće sedlo ili po domaću „bastu.“ Vjest o toli s j a n o j probavi talijanske pobjede u Pazinu brzjavljena je odmah na sve četiri strane sveta u sve noveće novine, koje su su poslale sada na lice mjesta svoje ponajbolje dopisnike i ilustratore, kojim bijaše naloženo, da opisu, narišu i noslikaju onu povijesnicu „bastu“, te gospodu proslavljitelje pobjede i sve one „c i e n j e“ i „poštovane“, koje su svečanom činu prisustvovali. Na čelu povorki imao bi doći magarac — plačući za svojom „bastom.“ Tršćanska „mularia“ zavidjati će bez dvoje glasovitim muževom, koji su onu „bastu“ upalili.

Podpora Istri. Usljed preporuke naših zastupnika u carevinskom vjeću, doznačila je cesarska vlada državnu pomoć za siromašnije pučanstvo Istru u iznosu od 16.000 kruna. Od toga novaca podijelio je c. kr. namjestništvo u Trstu za siromašnije občine u Koparsčini K 10.000, za one u kotaru Porečkom K 25.000, za one u kotaru Lošinjskom K 34.000 za one u kotaru Pazinskem K 13.000, za one u kotaru Voloskom K 20.000 i konačno za one u kotaru Puljskom K 3000.

Cijemo, da će siromašnije občine na Puljsčini zamoliti c. kr. namjestništvo, da im poveća doznanica podporu, jer da je ova prenizka i da se njom nebi moglo ni iz daleka pomoći tolikim potrebama.

Iz Podgrada pišu nam 14. t. m. Danas predavne je ovde kotarski živinar g. Cella o živinogostvu pred nemnogobrojnim al zahvalnim občinstvom. Ovdje imademo naime novačenja te bijaju mnogi gospodari zapričeni doći na predavanje. Nu uspjeh bio je ipak vrlo povoljan, te se nadamo, da će ovo i prošla predavanja blagovorno djelovati na naše gospodarske odnose. Već sada opažamo kod naših seljaka ili gospodara veće zanimanje za uzgoj domaćih životinja u obče, osobito pak za uzgoj goveda, u našem kotaru toli zanemarenih. Bilo je skrajno doba, da se stogod učini i u ovom kotaru za siromašno pučanstvo, koje bi moglo das od živinogostva imati lepog dobitka.

Od visokoga ministarstva poljodjelstva očekujemo, da će započeto djelo nastaviti, jer ono što smo do sada čuli i naučili nije dosta a da uzmognemo valjano u gospodarstvu napredovati. Započeto djelo na ovako uspiješan način treba svršiti i tada možemo biti stalni, da ćemo se i mi u ovom kotaru materijalno pridignuti.

Za ovaj sudbeni kotar i za Voloski imati čemo oglašenu jurve izložbu goveda tečajem ove godine, pošto nam je u svrhu doznačena podršta od 700 kruna.

Izazivanje župljani u Ricmanjih. Poznato je našim citateljima, da su se svj župljani župe u Ricmanjih (občina Dolina) izjavili za grčko-katolički obred ili za unitarstvo; da je bio kod njih grčko-katolički biskup Drobobec iz Krizevaca; da su ih našlojale crkvene i svetske oblasti; da toga odvratili i da im i danas čine svake koje zapriče i jedna i druga oblast. Ali onaj puk neodustaje od svoje čvrste namisli. Ni molbe ni grožnje svetskih ni crkvenih dostojarstvenika nemogu ih skloniti ili prestasiti. Župljani ti odgovaraju svakomu, koji im dolazi križati račune, da su oni do grla siti latinsko-talijanskih reformatora, da oni neće u crkvi latinske, već svoju starinsku slavenstvu, koju su njihovi dedovi uživali, što im svjedoči drevni glagoljski misal, što ga kaže veliku dragocjenost u župnom arhivu čuvaju.

Se nepokolebivim Ricmanjci hotio je pokušati sreću i sadašnji za nevolju upravitelj biskupije, kapitularni vikar preč. g. Petronio, koji imade najmanje izgleda na kakav uspjeh i koji se je posložio vrlo nespretnim posrednikom. On je naime poslao u Ricmanje prošloga čedna svoga kanonika preč. Martellanza, da razvidi na licu mjesta kako stvar stoji i da učnosti župljane nagovoriti neka ostanu i nadalje slijepe pokorni tršćansko-latinsko-talijanskim reformatorom. Pozvao je u župni ured kojih stotinu kućegospodarab. Ovi su izaslaniku spominjavali talijansku politiku vikaroru, progona slavenkih svećenika i dokidanje slavenkih motivih u crkvi. Neki su izjavili, da će prieći u pravoslavlje sa svojom zadrugom, drugi rekoše, da ostaju vjerni uniji, a u latinstvo da se nitko više ne će vratiti. Kad ih je kanonik stao miriti, ljudi su klicali: „Živila unija!“ Tada je počeo hvatali Petroniu i čitati njegovu naredbu u talijanskom jeziku. Ljudi su strahovito udarili prosvjedovati i žestoko napali na nj, izjavivši, da se u Ricmanjih ne smiju izdati talijanski nalozi. Kanonik im reče: Vi imate pravo govoriti slovenski, a vikar ima takodjer pravo u Ricmanjih govoriti talijanski. Na to nastade prava bura, pa se klicalo: „Živila unija! Proč s talijanskim latinstrom!“ Kanonik je otisao zburnjen, a narod ogorčen.

Iz Zrenja plju nam 12. t. m. : Odavna neima odavle, g. urednici, veseli vesti, ali žalostne, kako Vam moramo danas javiti, jošte Vam ni odavle nejavnimo. Nasi crkveni poglavari hoće pod svaku cienu, da izgubimo svaku vjeru i pravicu i u crkvene zakone. Nije ni dosta, sto nam nedaju stalna svećenika, župnika, za koga molimo uzalud godine i godine, već nam u zadnje doba naravljaju svećenika, koji neće da postuje ni one naše kruž-svetinje u crkvi, koju smo do sada uzprkos tolikim zapričkam i protivstinam neokajljene očuvali. Svi dosadašnji naši župnici i župe-upravitelji postivali su u našu svetinju, iko više, to manje, ali sad valja i to izkoriteni. To bijaše sruveno preč. kapitulanom vikuru Petroniu i njegovom miljeniku, koga nam sada narijava.

Ali predjimo k stvari. Dne 15. prošloga mjeseca ostavio nas je poslednji župe-upravitelji veleč. g. V. Klinar — jer nije mogao dulje podnati nemira i izgreda, što ih ovde počinju gladni krunjeli i bezdušni šarenjaci. Pošto smo tako ostali bez svećenika, došao je amo služili sv. misu dne 9. m. iz Oprilja poznati naš „prijatelj“ novopečeni Talijan. Don Giorgio Poropat, komu je otac bio čvrsta hrvatska korenina.

Prije nego li je stigao u naše slavno mjesto, izšao je iz kojice te se pridružio učitelju ovđešnje „Legin“ škole, koji ga je pratilo u crkvu i dao mu savjete kako imade obaviti službu božju u našoj župnoj crkvi, u kojoj je vladao od pamtića naš hrvatski jezik.

Pred sv. misom krstio je g. Poropat dvoja djece. Tu dječu krstio je u latinsko-talijanskom jeziku; t. j. latinski po ritalu a talijanski ono "o pita svećenik kumove, što ovi odgovaraju i mole. Jednomu dječju kumovatu: je talijanski, a drugomu Hrvat Benčić, koji nezna talijanski ni govoriti a kamo li, moliti, ali svećenik se nije na njega obazirao, već je sve po svoju obavio. Nas prisutne peklo je silno prisrano i nepravedno postupanje, rečenog svećenika, ali što čete kad si nemožemo pomoći.

Medju sv. misom okrenu se g. Poropat prama puku te nas pozdravi sa: „Sia lo d a t o G e s u Ch r i s t o“, čega se nije nikada sa našeg oltara čuo. Zatim je nastavio u talijanskom jeziku pri povjediti, kako će poći na groblje poslije sv. mise poškopiti grobove naših po kojnih pošto nebijasťa to moguće prošle kvatrene nedjelje, jer nebijasťe ovdje svećenika. Čuli smo dakle eto i u našoj crkvi za prvi put talijanski govor, kojim nas kane ustreći i spasiti. prečastna gospoda na ordinarijatu i ono jato mladih reformatora, koje trese danas biskupskom palicom i mitrom.

Po sv. misi izmolio je poznate molitve latinske, čega nije razumila ni živa duša. Kad je svršio sv. misu pošao je u sakristiju, a puk mjesto da ga čeka, pošao je iz crkve ravno kući, jer nije mogao duduje od tuge — žalosti i jada prisustvovati takvom postupanju talijanskoga svećenika. Krunjeli i šarenjaci plešu od veselja, što se je napokon iztisnulo iz crkve i zadnji trag hrvatskoga jezika i što se je uvelo latinsko-talijanski jezik, dočim nadobi i puk počinje zvajao od boli i pedali, što ga ovako led bije odanje, odakle bi mu moralio sunce sijati.

Iz ovoga se vidi, da su odlučila gg. na biskupskom ordinarijatu u Trstu stupiti profi nam i našim svetinjam u crkvi

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kasi Mareni, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Hlca broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih lekova nekoj obuci prokušani i vrlo koristni, osobito preparuke vredni lejkovi:

Mazilo proti kostobili ili protin, rheumatism, kalanj i trganju u kostib, nkočenosti ili grevom u zilah, boli u kukovih i kriješi, kostenu pogancu, probadanju, svakovrsnim nazebovima. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili brek i za prsa, kojom se lieti kašalj, preblada ili katar u prsib, plički, tečko disanje, promuklosti u grlu, splivljivo. Ciena 1 K 60 h.

Polačaj teljezovit strup djejući proti slabosti, bledoci, skrofuloznosti, podbiljnosti, dijentijom kraljevosti, ženskim bolestima, slabokrvnosti, nemoci. Ciena 1 K 20 h.

Polačaj svedska kapljice ili svedska tiktara (Lebens-Essenz). Ovim se glasno vium sredstvima očišćuju krv i zlatenica, popravljaju i okrepljuju feludac, ublažuju glavne bolove, oblažuju tegušinu ili mučenja, tijera najuplost i vjetre, oklanja se bol u žličici, žličadljive grčeve, žutica gronica ili simicna, zavijanje ili griznje u trbuhi. Tko ova toli koristno djejući svedska tiktara redovo piće sačuvat će se zdravije tjelesnu snagu i zaprijeti razne bolesti. Ciena 1 K 60 h.

Prah za blago ili za marvu, za konjki keli i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagane čiste, za objedinjaju želudca i probave, kada blage neće rado zderati pa se nađu. Krave dajuju od njega više i bojega mlijeka, konji postaju eliji i jači. Ciena jednom omou 90 h.

Svjetska pilulice, našeguravaju sredstvo za diječenje i smaženje želudca ili stomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapečku, navali krv u glavu i prsa, tromostili ili tetni. Ciena skupljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, skrenjem, nategnutim zilama, ukončnostima i oteklinama, posli tečkoj napori, za objedinjaju i okrepjavaju zilu i živaca, 1 flasa 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i ruba zube zabi od krarenja, zaprijeću i ublažjuje zubobolje, utvrđuju meso oko zuba, razbriksuje zuba, uklanja nesugodan vonj. 1 flasa 1 K 20 h.

Fizikalna smrčka esencija (Fichtenadel-Essenz) za diječenje i razkučavanje zraka u sobama za dlanjanje i za pličobolje. Po 1 K.

Tekudina proti izpadanju plasti neviđajuće i hrani korenje vlas, odstranjuje pruhu i poslijepje rast kože. 1 flasa 1 K 60 h.

Mast proti lilači, kramati, porčini i ospinolima. 1 lončić 1 K.

Antistatin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajednici. Stomatija 1 K.

Tiktara za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra Spitzer pomast za lice proti sunčanim pjejam ili flekovom, odstranjuje prekomerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, ospitoljno na lice; proizvaja gladost, jasnost, bijeli rumenil i zimnicu. Ciena većem konfetu 2 K.

Puder-eglantina najbolje sredstvo za poljopravljanje i pomlađivanje lica te posve neškodljiva i vrlo pogodno miris. Nagradjen na pariskoj izložbi sa zlatnim diplomom. Dobiva se boji bijelo, ružičasto i žutkasto. Ciena knjizi 2 K.

Savon eglantin. Majnili sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomlađuje lice. Savoje stavljen je od majnici i tvrdi, a odlikuje se vanredno ljubim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Crema eglantin jest izvrstno sredstvo proti svim manama tečinu, kao što su pristići, sprijedice, crvene mrši, piege, opora kora i t. d. Usljed svoga, kemičkog sastava, ta se crema nestanik muknikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončica 2 K.

Eau eglantin jest izvrstna i izkoristivana proksana voda za kosu. Njom se zaprijeća i izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasiste. Ova voda posjeduje takodje i to svojstvo, da podiže kosi lep paravani sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Miranina žesta za zube kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flasica 1 K.

Otrav ili čemer za slike i kimeke. Flasica 1 K.

Antiseptile od Rodinisa proti gronici i zimnicu. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad placam poštarizu.

Fine perfume, mirisne vodice, ramne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose počne, fine sapunu, praskice za gaspolje, sredstva za poljopravljanje, prakse za čišćenje zuba, sredstva za učišćenje, kefice za zube; rasne sprave, kaucuč, handzice, povrće za rane, pojase, kikirizko sprave, ruskoga čaju, finog Jambuka, Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobita se uz izvorne cene.

Zalna mineralna voda. — Sva po novinama oglasena medicinske specijalitete.